

LAUSUNTODnro 555/05/2012
26.3.2012Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

VM 125:02/2007

JULKISHALLINNON TIETOJENLUOVUTKSEN PERIAATTEET JA KÄYTÄNNÖT

Lausuntona julkishallinnon tietovarantojen saatavuuden ja käytön edistäminen-työryhmän loppuraportista tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa seuraavaa:

Yhtenäisten perusrekisteritietojen käyttöehtojen laatiminen on tarkoituksenmukaista. Niiden soveltaminen mahdollisuuksien mukaan myös muihin julkisen hallinnon tietoa-aineistoihin tulee todennäköisesti palvelemaan tietojen yhteis- ja uudelleen käyttöä. Myös ehdotettu perusrekisteritietojen selkeämpi luettelointi ja kuvailu sekä kuntasektorin aineistojen kartoittaminen on tarkoituksenmukaista.

Työryhmä ehdottaa, että ministeriöt käynnistävät ja organisoivat hallinnonalansa tietovarantojen kartoituksen valtiovarainministeriön ohjauksella, evaluoivat niiden sisällöt, ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin sekä selvittävät mahdolliset lainsäädännön kehittämistarpeet tietojen yhteiskäytön ja uudelleen käytön kannalta. Olisi tarkoituksenmukaista, että vastuuministeriöt kartoittaisivat myös ne mahdolliset tilanteet, joissa lainsäädäntö haittaa sinänsä perusteltujen tietotarpeiden toteuttamista. Tietosuojavaltuutetun toimisto on pitkään pyrkinyt edistämään tällaisen analyysin toteuttamista. Henkilötietojen käsittelyn kannalta ehdotus toteuttaa myös henkilötietolaissa säädettyä henkilötietojen käsittelyn suunnitteluvaatimusta.

Nykyisin on olemassa selkeä tarve kokonaisvaltaiseen näkökulmaan tietovarantojen hallinnassa, eräs ratkaisu tällaisiin tarpeisiin on pääosin tietosuojavaltuutetun toimiston kehittämän tietotilinpäätöksen laatiminen. Tietotilinpäätös kuvaa mm. henkilötietolain mukaisen hyvän tietojenkäsittelytavan noudattamista sekä julkisuuslain 18 §:ssä tarkoitettua hyvän tiedonhallintatavan noudattamista. Hyvä tiedonhallintatapa edellyttää mm. että käsiteltävän tiedon saatavuus ja laatu turvataan. Osana tietotilinpäätöskonseptia on tarkoitus arvioida organisaation hallussa olevat tietovarannot.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

Kokemuksien mukaan tietotilinpäätös on erityisen hyödyllinen viranomaisorganisaatioissa, joiden toiminta perustuu suurten tietovarantojen käsittelyyn ja rekisterinpitäjien keskinäiseen yhteistyöhön. Tietosuojavaltuutetun toimisto tulee kuluvan kevään aikana julkaisemaan oppaan tietotilinpäätöksen laatimisesta.

Erityisesti tieteellisen tutkimuksen osalta raportissa on merkille pantavaa virastojen tehtäväksi asetettu anonymisoitujen tiedostojen tuottaminen tutkimuskäyttöön. Tietoa-aineistojen anonymisointi sinänsä on ajankohtainen kysymys, jonka selvittämisessä tietosuojavaltuutetun toimisto on mielellään mukana. Tietojen luovutuksen näkökulmasta tieteellisen tutkimuksen tietotarpeet ovatkin erityisen haasteellisia. Yhtenäisten käyttöehtojen ja menettelytapojen aikaansaaminen tälle sektorille olisi erityisen toivottavaa.

Tietojen luovutusta koskevien säännösten ja menettelytapojen puutteellinen hallinta voi olla esteenä tietojen paremmalle hyväksikäytölle. Jatkotyössä lainsäädännön kehittämisen ohella olisi arvioitava sitä, missä määrin voimassaolevien tietojen luovutusta koskevien säännösten soveltamiseen liittyy tarpeita koulutuksen ja ohjauksen lisäämiseksi.

Viranomaisen tietoa-aineistojen luovuttamista säätelee yleislakina laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999), jäljempänä julkisuuslaki. Julkisuuslain soveltamisen ohjaaminen ei kuulu tietosuojavaltuutetun toimivaltaan, mutta lain soveltamista koskevia kysymyksiä tulee tietosuojavaltuutetun toimistoon siitä huolimatta runsaasti. Tämä osoittaa, että julkisuuslain soveltamisen osalta on vielä paljon tarvetta koulutukselle ja ohjaukselle. Myös tietojen luovuttamista koskevien erityissäännösten soveltamisen koulutuksen ja ohjauksen osalta on ilmeistä tarvetta ohjaukselle.

Ylitarkastaja Heikki Huhtiniemi puh. 029 56 66749 antaa tarvittaessa lisätietoja.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Heikki Huhtiniemi

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syytteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Tietosuojavaltuutettu valvoo yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (työelämän tietosuojalaki) (759/2004) 22 §:n mukaan lain noudattamista yhdessä työsuojeluviranomaisten kanssa.

Sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 32 §:n mukaan tietosuojavaltuutetun tehtävänä on valvoa mm. lain 7 lukuun (26-29 §) sisältyvien suoramarkkinointia koskevien säännösten noudattamista.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 315	Albertinkatu 25 A	010 366 6700	tietosuoja@om.fi
00181 Helsinki	3. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	010 36 16670	0100 862 05	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00